עין משפט
נר מצוה

סא א מיי' פ"ב מהל' עירובין הלכה כ סמג עשין מ טוש"ע א"ח סי' שפח סעיף ו:
סב ב מיי' שם הל' ז וסמג שם טוש"ע א"ח סי' שעח סעיף ד:
סג ג מיי' שם וטוש"ע שם סעיף ג:

רבינו חננאל

כגון שפת אביו בשבת מאי, יורש כרעא דאבוה הוא ומבטל או לא, א"ל אני אומר מבטל והני דבי שמואל תנא אין מבטל. ומותבינן לתנא דבי שמואל מיהא דתניא זה הכלל כל שהותר מקצת שבת כגון שעירבו דרך הפתח ונסתם הפתח או דרך חלון ונסתם החלון, הותר כל השבת כולה. זה הכלל למה לי לאתויי מבוי שניטלה קורתו או לחיו שמותרין בשבת כולה. זה הכלל כל שנאסר למקצת שבת כגון שני בתים בשני צידי רשות הרבים [חוץ ממבטל רשות](ו) אע"פ שנאסר במקצת שבת משעה שכיטל רשותו הותרה שאר שבת לא שנא הוא לא שנא יורש, מדקתני חוץ מן המבטל רשות דייקינן מינה כל מי שיש לו רשות עכשיו יכול לבטל. ופריק הני לברייתא הכי, חוץ מתורת ביטול (דכר) [דכין] איתיה לאוסר מעיקרא והשתא בטיל רשותיה הותרה (מקצת) [לשאר] שבת, ולאפוקי יורש דלא הוה ליה רשותא הכא בעירוא דקדש היום, לא הוה ליה לערובי דלא איתמר תורת ביטול אלא היכא דליכא עירוב, ומאן דלא יכיל לבטל לעירוב לא יכיל לבטל רשותיה. תוב הדרינן ומותבינן לרב נחמן אחד מבני חצר שמת כול' עד אחד מן השוק שמת והניח רשותו לאחד מבני החצר, מת מבעוד יום בערב שבת וזכה בן החצר בנכסיו אינו אוסר שכבר עירבו) עם בני החצר [גם] הוא. מת משחשיכה אוסר שכבר נאסר במקצת שבת. [ו]אמאי אוסר אי אמרת יורש מבטל, יבטל השתא ונשתרו. ופריק רב נחמן מאן אוסר נמי דקתני עד שיבטל, אבל אם (לא) ביטל הותרו בני החצר לטלטל. ת"ש [ישראל] וגוי ששכחו במגורה. פי' בדירה אחת מלשון לגור בארץ. ויש אומרים מלשון נהרסו ממגורות כי הוכיש דגן, ומת הגר מבעוד יום

ו) הוספנו ע"פ הגהס.

מסורת הש"ס

ו) [דף עב:], ב) [נדל"ל תנן], ג) [דף עב.].

הגהות הב"ח

(ו) גב' חוץ ממבטל רשות (ואיהו לתן יורס (ל) תפ"מ וכ"כ ס"ל לתן זה והכי מוכח בתוספות: (ב) תוס' ד"ה לאתויי וכו' לפי מה שפירשתי לעיל כ"כ ר' פו כדה"ה אומר אני ולפי מה שכתבתי לעיל ר"ל דגם דברי רש"י כתן הם נכונים דרש"י ז"ל פי' ג"כ בכח העכרי בשבת ואפ"ה מקרי מלו לעיריבי על ידי שכירות לי היה לה העכרי מלתמול מסת"ל כב' בתים וע' לעיל: (ג) ד"ה וקתני וכו' וכיון מנגאל עצמו פי' דתוב מותבינן לר"ל: (ד) בא"ד ומדמהני ביטול בשני בתים:

מוסף רש"י

מבעוד יום. דהיינו קודם שעירבו, כי עירב מלעתה דהשתא מולקת נמי עירב (לעיל כב:).

היכא דאי בעי לערובי מאתמול מצי מערב בטולי נמי מצי מבטל אבל האי כיון דאי בעי לערובי מאתמול לא מצי מערב לא מצי מבטל או דלמא יורש כרעיה דאבוה הוא א"ל אני אומר מבטל והני דבי שמואל תנו אין מבטל איתיביה זה הכלל כל שמותר למקצת שבת הותר לכל השבת וכל שנאסר למקצת שבת נאסר לכל השבת חוץ ממבטל רשות כל שהותר למקצת שבת מותר לכל השבת כגון עירב דרך הפתח ונסתם הפתח עירב דרך חלון ונסתם חלון זה הכלל לאתויי מבוי שניטלו קורותיו או לחייו כל שנאסר למקצת שבת נאסר לכל השבת כולה כגון שני בתים בשני צידי רה"ר והקיפום נכרים מחיצה בשבת זה הכלל לאתויי מאי לאתויי מת נכרי בשבת וקתני חוץ ממבטל רשות (ו) איהו אין יורש לא אימא חוץ מתורת ביטול רשות איתיביה [ב]אחד מבני חצר שמת והניח רשותו לאחד מן השוק מבעוד יום אוסר משחשיכה אינו אוסר [ג]ואחד מן השוק שמת והניח רשותו לאחד מבני חצר מבעוד יום אינו אוסר משחשיכה אוסר אמאי אוסר ניבטיל מאי אוסר נמי דקתני עד שיבטל תא שמע ישראל וגר שרויין במגורה אחת ומת גר מבעוד יום

אע"פ

כשבת כדמניא לקמן כשמעתין אחד מן השוק שמת והניח רשותו לאחד מבני חצר מבעוד יום אינו אוסר פי' לפי שכן חצר מערב עם חביריו משחשיכה אוסר פי' דלא מהני עירוב לענין אותו חצר שירש בשבת ומיהו הא לא אפשר לומר דמיירי כשהיה היורש דר עם חביו דאם כן אי בעו לאיערובי מאתמול מצו מערבין קרינן ביה דאם נותן פת משלו הוי עירוב אף ע"פ שלא זיכה לחביו כדאמר לעיל פרק מי שהוציאוהו (דף מט:) חמשה שגנבו את עירובן כשהן מוליכין את עירובן למקום אחר מ' מוליכו ע"י כולן דאם לקח הפת משלו ונתן בחצר של שיתוף מועיל לכולם כדפירש התם בקונטרס דשליחות דכולהו קעביד הואיל ועירבו יחד ועוד תניא (ג) לקמן בפירקין (ג) חמשה תכורות ששכתו בטרקלין ס"ה אומר עירוב אחד לכולם אע"פ שיש לחלק דהתם כולם שוים בכית זה כמו זה ואין זה טפל לזה אבל הכא שהכן טפל לחביו אם נתן הכן פת אינו מועיל מ"מ אינו דומה כלל לחלק ומהא דאמר לעיל (דף סד.) אפילו שכירו ולקיטו נותן את עירובו אין ראיה לכאן דלמא הני מילי בנכרי אבל כישראל לא:

אבל האי כיון דאי בעי לערובי מאתמול לא מצי לערב. אפילו למ"ד לעיל (דף פז.) מבטלין גבי מת נכרי בשבת יכול להיות דאין מבטלין כיון דהתם הוא לאותו רשות שהוא מבטל עכשיו היה לו כח לבטל מאתמול אלא שלא היה מועיל מפני הנכרי דאוסר אבל הכא האי רשות דמבטל השתא אין לו כח לבטל מאתמול אלא משעה שירש והוי כב' בתים בשני צידי הר"ר דאין מבטלין גבי מת נכרי בשבת דכיון דאי בעי לערובי מאתמול לא מצו מערבי אבל אי לא בטולי רשות זה מאתמול ולמאן דאמר לעיל נמי אין מבטלין יכול להיות דזה מבטל כדאמר יורש כרעיה דאבוה הוא:

לאתויי מת נכרי בשבת. פירש בקונטרס כיון דאי בעו לערובי מאתמול לא מצו מערבי השתא נמי לא מצו מבטלי ומריש קיפא לא שמעינן ליה אי לא אתי בזה הכלל דהתם לא מצו מערבי מאתמול כלל אבל הכא מצו מערבי ע"י שכירות משמע מתוך פירושו דאיירי דאתא נכרי מערב שבת ובעי למימר דאין מבטלין כשמת וכ"ש דאם לא מת דבעי תרתי שכירות וביטול ולא יתכן לפי מה שפיר' לעיל (ב) דהתם כולי עלמא מודו דמבטלין גבי מת נכרי בשבת מהו אלא דאתא נכרי בשבת איירי הכא ואי לאו זה הכלל הוי אמינא דהכא מבטל כיון דאי בעי מאתמול ולא דמי לב' בתים: **וקתני** חוץ **ממבטל** רשות. פי' בקונטרס דפריך לר"נ דאמר דמבטלין מדלא קתני חוץ ממבטל רשות ויורש שמע מינה יורש לא דבכר תימה הוא מה דיוק הוא זה ור"ח פירש דפריך לשמואל דאמר אין מבטלין וזה לשונו זה הכלל כל שנאסר למקצת שבת כגון שני בתים בשני צידי הר"ר חוץ ממבטל רשות אע"פ שנאסר למקצת שבת משעה שביטל רשותו הותרה שאר שבת לא שנא הוא ל"ש יורש מדקתני חוץ מן המבטל רשות דייקי מינה כל מי שיש לו רשות עכשיו יכול לבטל ופריק לה לברייתא הכי חוץ מתורת ביטול דכי איתיה לאוסר מעיקרא והשתא בטיל רשותיה אלא היכא דליכא עירוב, ומאן דלא יכיל לבטל לעירוב לא יכיל לבטל רשותיה. תוב הדרינן ומותבינן לרב נחמן אחד מבני חצר שמת כול' עד אחד מן השוק שמת והניח רשותו לאחד מבני החצר, מת מבעוד יום בערב שבת וזכה בן החצר בנכסיו אינו אוסר שכבר נאסר במקצת שבת. [ו]אמאי אוסר אי אמרת יורש מבטל, יבטל השתא ונשתרו. ופריק רב נחמן מאן אוסר נמי דקתני עד שיבטל, אבל אם (לא) ביטל הותרו בני החצר לטלטל. ת"ש [ישראל] וגוי ששכחו במגורה. פי' בדירה אחת מלשון לגור בארץ. ויש אומרים מלשון נהרסו ממגורות כי הוכיש דגן, ומת הגר מבעוד יום **מפורש ביטול רשות.** ויורס בכלל דכרעיה דאבוה הוא ותורת ביטול נוהגת בו: **מבעוד יום.** שעדיין לא קנה עירובו של ראשון הרי זה מן השוק אוסר ואע"פ שאינו דר כאן כדתניא לקמן בהאי פירקא (ד) מי שיש לו בית התבן וכית הבקר בחצר אחרים אוסר עליו: **משחשיכה אינו אוסר.** עליו שהרי הותר למקצת שבת: **ואחד מן השוק.** שהיה לו בית דירה בחצר זו: **מבעוד יום אינו אוסר.** שהרי יערב זה עם שכניו: **משחשיכה.** דאינו יכול לערב אוסר ואי יורס מבטל רשות אמאי אוסר: **ישראל וגר** גרסינן. גר שמת ואין לו יורשין הממחזק בנכסיו זכה בהן: **מגורה.** גורן הוא וחלוק בחדרים והיה לכל אחד פתחו בחצר ואוסרין זה על זה: אע"פ

היכא דאי בעי לערובי כו'. כלומר אכיו שהיה אתמול ראוי לערב היה יכול לבטל: **אבל האי מלי דלא מלי לערובי אתמול.** דלא היה לו חלק בה לא: **כל שהותר למקצת שבת כו'.** מפרש לה ואזיל: ה"ג **כגון עירב דרך הפתח כו' זה הכלל לאתויי מבוי שניטלה קורתו או לחייו: עירב דרך הפתח.** שתי חצירות ופתח ל' ביניהם ועירבו ע"י אותו פתח וכשבת נפלה כנגדו מפולת ונסתם מותרים להשתמש מזו לזו ע"י זריקה ודרך חורין קטנים דאע"ג דאין עירוב בין ב' חצירות בלא פתח כדתנן (לקמן עו.) בחצר שבין ב' חצירות הכא שבת הואיל והותרה הותרה: **זה הכלל לאתויי מבוי שניטלה קורתו או לחייו.** בשבת אע"ג דאשתקול מחילות דידיה שרי הואיל ואישתרי בין השמשות ומריש לא שמעינן לה דהתם אימנהו למחילות אבל הכא לא והכי אמרינן לה בשילהי פירקא קמא (דף יז.): **והקיפום נכרים מחילה.** דאסורין לבטל זה לזה כדי שישתמש בה אחד מהן דהואיל ואי הוי בעו ערובי מאתמול לא מצו מערבי אבל אי לא הוה התם אלא חד בית שרי דממילא הנעשית בשבת מחילה היא: **זה הכלל.** דריש גמי קאי אסיפא לאתויי מת נכרי בשבת דכיון דאי בעו לערובי מאתמול לא מצו מערבי השתא נמי לא מבטלי ומריש דסיפא לא שמעינן לה אי לא אתי' בזה הכלל דהתם לא מצו לערובי מאתמול כלל אבל הכא מצו לערובי ע"י שכירות: **חוץ מן המבטל רשות.** ששכח ולא עירב אלא ע"פ שנאסר למקצת שבת יש לו תקנה בשבת ומדלא קתני חוץ ממשביטל רשות ויורס שמע מינה יורס לא: **אימא חוץ מתורת ביטול רשות.** איהו אין יורש לא אימא חוץ מתורת ביטול רשות איתיביה אחד מבני חצר שמת והניח רשותו לאחד מן השוק מבעוד יום אוסר משחשיכה אינו אוסר ואחד מן השוק שמת והניח רשותו לאחד מבני חצר מבעוד יום אינו אוסר משחשיכה אוסר אמאי אוסר ניבטיל מאי אוסר נמי דקתני עד שיבטל תא שמע ישראל וגר שרויין במגורה אחת ומת גר מבעוד יום אע"פ

תא שמע ישראל וגר בו'. קסבר רבא דמכח הגר משיב כמו יורס דהוי כרעיה דאבוה דאי לאו הכי לא קשה מידי לרב נחמן: כלך

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com